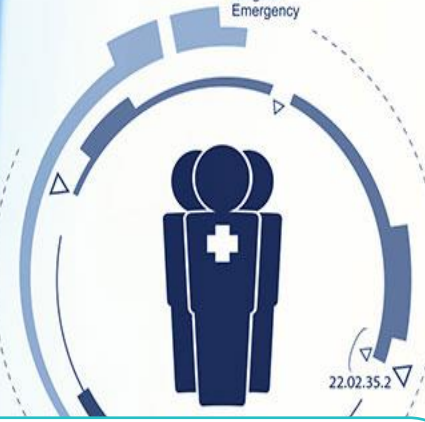
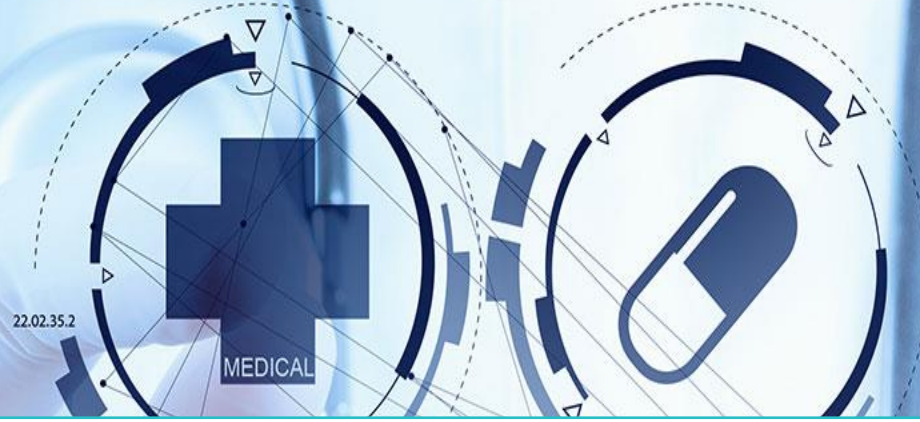

Health Care
Doctor
Hospital
Pharmacist
Nurse
Dentist
First Aid
Surgeon
Emergency

TIBBİ TERMİNOLOJİ

Tıbbi Terimlerin Yazılış ve Okunuş Kuralları

Emergency

Öğr. Gör. Şeyda ÇAVMAK
seydacavmak@cag.edu.tr

Terim

Terminoloji

**Tıbbi
Terminoloji**

**Tıbbi
Terim**

Dersin Amacı:

- ✓ Terimlerin okunuş mekanizmalarını açıklayabilmek,
- ✓ Tıp terminolojisine ait ek, ön ek ve son ek kavramlarını tanımak

Anahtar Kavramlar:

- Latince
- Ön ek – Son ek
- Terim Okunuşu
- Kısaltmalar
- Akronimler

Terimlerin Oluşumu

- Tıp terimleri genellikle üç bölümden oluşur;
  - ✓ Kök
  - ✓ Ön ek
  - ✓ Son ek

Kök terime gelen ekler yeni anlamlar kazanmasını sağlar

Kökler

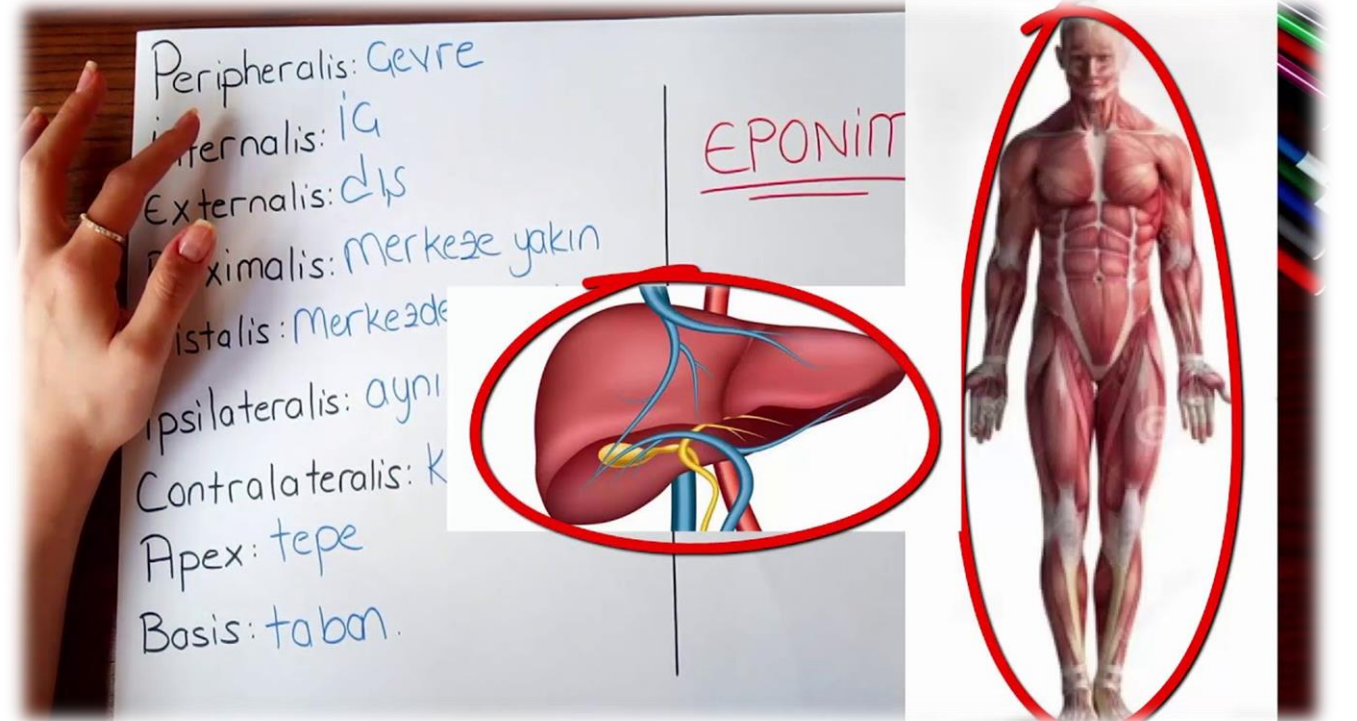
- Kök, bir sözcüğün anlam ve yapısı bozulmadan, daha küçük parçalara ayrılmayan sözcük olarak tanımlanmaktadır.
- Sözcükte bulunan ekler çıkarıldıktan sonra anlamlı yapılara kök denir:
- Bütün tıbbi terimler en az bir kökten oluşmuştur.
- Kökler alacağı eklerle farklı anlamlar kazanmaktadır.
- Tıbbi terimlerin köklerini ayırt etmek, terminolojinin daha kolay öğrenilmesini sağlar

Kök

□ Herhangi bir yapıım eki almamış sözcüklere kök denir.

□ Örnek:

1. Ren (böbrek)
2. Cardio (kalp)
3. Cranium (kafa)
4. Arter (atardamar)
5. Hema (kan)
6. Gaster (mide)

Kök

- Kök ya da köklerden yeni tıbbi terimler oluşturulması aşağıdaki gibidir.
- İki kökün bir araya getirilmesi sonucu yeni bir terim oluşturulabilir.

Örnek:

- I. Cardiovascular (kardiyovasküler): Kalp ve damarla ilgili.
- II. Cardio (kardiyo) + Vascular (vasküler)
- III. Cardiovascular (kardiyovasküler)

Ön Ek & Son Ek

- Tıbbi terimler kök, ön ek, sonek ve kaynaştırma ünlüsünden oluşur.
- **Ön Ek:** Genelde tek başına kullanılmazlar ve köke anlam katmaya yararlar.
- Kelimenin başında bulunurlar. Bir adet olurlar.
- Tanımlayıcı olarak görev alırlar.
- **Son Ek :** terimlerin sonuna eklenir. Sözcüklerin tipini belirlemede önemli rol alırlar.
- Ve sözcüklerin “kullanım amacını” belirtir. Terimlerde bir adet son ek bulunur.

Terimlerin Oluşumu

□ **Son Ek**

- Ren + algia= renalgia= böbrek ağrısı
- Cephal+ algia= cephalalgia= baş ağrısı

□ **Ön Ek**

- Hyper+ tension=hypertension=yüksek tansiyon
- Hypo+tension=hypotension= düşük tansiyon

□ **Ön ve Son Ek**

- Hypo+glyce+emia=hypolycemia= kandaki şeker miktarının az olması

Terimlerin Oluşumu

Birden Fazla Kök

Naso + pharyngo + scopy = nasopharyngoscopy = fareksin muayene edilmesi

İki Ön Ek

Poly + hypo + monorrhoea = sık aralıklarla az adet kanaması

Sub + endo + gastr + ic = midenin içi ve altı

Kaynaştırma Ünlüsü

- Bir terimin ön eki ünsüz bir harf ile bitiyor ve kök ünsüz harf ile başlıyorsa araya ‘o’ kaynaştırma ünlüsü girmektedir.
- Aynı şekilde bir kök ünsüzle başladığında ise yine araya ‘o’ kaynaştırma ünlüsü girer
- Oncogenic(onkojenik): Tümör oluşmasına sebep olan anlamındadır.
- Onc / o / genic
- Kök / Kaynaştırma ünlüsü /Son ek
- Electrocardiography (EKG-Elektrokardiyografi): Kalbin elektriksel hareketlerinin grafik üzerine kaydedilmesi.

Harf ve Terimlerin Okunuşu

- Latince'de sesli harfler; «a, e, i, o, u ,y « dir.
- Y sesli harf olarak «i» sesine benzer şekilde telaffuz edilir.
- Ünsüz harflerin okunuşu bu sesli harflerin konumuna göre telaffuz edilir.

Harf ve Terimlerin Okunuşu

C	A,o,u'dan önce «k» olarak okunur	Cavity- kavite Cure- kur
C	Ae, oe'den önce «s» olarak okunur	Caecum- cekum
C	E,i'den önce «s» okunur	Cephalic- sefalik Cerebrum- serebrum
Ch	K olarak okunur	Cholesterol
G	A,u,o'dan önce «g» olarak okunur. E, i'den önce «j» olarak okunur	Gastric Gingivitis- Jinjivitis
Ph	f olarak okunur	Phase- feyz
Pn	N olarak okunur	Pnömonia-nömoniya

Harf ve Terimlerin Okunuđu

Ps	s olarak okunur	Psychology-saykoloji
Ph	F olarak okunur	Pharmacy-farmasi
Pt	T olarak okunur	Nephroptosis-nefrotozis
Rh	R olarak okunur	Rhtym
X	İlk harf ise «z» olarak okunur Ortada ise «ks» olarak okunur	Xerosis-zerozis Dextra
Y	İ olarak okunur	Systema-sistem Synapse-sinaps

Terimlerin Tekil ve Çoğul Halleri

- Tıbbi terimler çeşitli şekillerde çoğul yapılırlar.
- Örneğin “is” ile biten bir terimde “i”, “e” ye dönüşerek çoğul yapılır.

Diagnosis

Diagnoses

Pelvis

Pelves

Terimlerin Tekil ve Çoğul Halleri

- Tekil sözcüğün sonundaki “us” “i” olarak değiştirilerek çoğul yapılır. **Bronchus - Bronchi**
- “a” ile biten tekil terimler “e” harfi eklenerek çoğul yapılırlar. **Scapula - Scapulae**
- “um” ile biten tıbbi terimler “a” ya dönüştürülerek çoğul yapılırlar. **Septum - Septa**
- “ix” veya “ex” ile biten tıbbi terimler “ieces” e dönüştürülerek çoğul yapılırlar. **Cervix – Cervices**
- “oma” ile biten tıbbi terimler “ta” ya da “s” ye dönüştürülerek çoğul yapılır. **Adenoma- adenomas**
- “nx” ile biten tıbbi terimleri çoğul yaparken “x” “g” ye dönüşür ve sonuna “es” eklenir **Larynx - Larynges**
- Sonunda “on” olan tıbbi terimleri çoğul yaparken ya “on” yerine “a” eklenir ya da “on” un sonuna “s” eklenir.
- Sonu “ax” ile biten tıbbi terimleri çoğul yaparken “ax” “aces” e dönüştürülür.
- **Ganglion – Ganglions**   **Thorax- Thoraces**

Semptomatik Son Ekler

- ...**algia**-ağrı- renalgia
- ...**genic**
  - ...**genesis**- kaynaklı, oluşan- cardiogenic(kalpten kaynaklanan)
- ..**megaly**- aşırı büyüme-splenomegaly(dalağın aşırı büyümesi)
- ..**spasm**-istem dışı kasılma- vasospasm(kan damarlarında kasılma)

Diagnostik Son Ekler

- ...**itis**- iltihap/enfeksiyon- bronchitis(bronşların iltihaplanması)
- ..**emia**- kan – uremia(kanda üre bulunması)
- ...**malacia**- yumuşama- hepatomalacia(karaciğerin yumuşaması)

Cerrahi Son Ekler

- ....**ectomy**-ameliyatla kesip çıkarma-nephrectomy(böbreğin alınması)
- ....**plasty**- onarmak- rhinoplasthy(burun düzeltme)
- ....**tomy**-kesi-tonsillotomy(bademciğe atılan kesi)
- ....**centesis**-iğne ile sıvı çekme(ponksiyon)- pleuracentesis(plevra ponksiyonu)

Genel Bazı Terimler

- Acute-ani başlayan ama kısa süren
- Allergy- belli bir maddeye karşı duyulan hassasiyet
- Benign-iyi huylu
- Malignant-kötü huylu
- Chronic-uzun süre devam eden
- Coma-şuur kaybı durumu
- Consultation-iki veya daha fazla hekimin hastalıkla ilgili görüşmesi
- Contamination-enfekte olma, kirlenme

Genel Bazı Terimler

- **Deficit-** Eksiklik
- **Diagnosis-** Teşhis Etme
- **Disease-** Hastalık
- **Disorder-** Fonksiyon Bozukluğu
- **Etiology-** Hastalık Nedeni
- **Exacerbasyon-** Hastalığın Belirtilerinde Artma
- **Examination-** Muayene
- **İdiopathic-** Nedeni Bilinmeyen
- **Infectious-** Enfekte
- **İrritation-** Tahriş
- **Lesion-** Patolojik Değişim Gösteren Doku

Genel Bazı Terimler

- **Morbidity-** Hastalık, Sakatlık
- **Mortalite-** Ölüm
- **Operative-** Cerrahi Girişim
- **Pathology-** Doku ve Organlarda Hastalık Sonucu Meydana Gelen Değişimin İncelenmesi
- **Prognosis-** Hastalığın Seyrini Önceden Bilme
- **Prophylaxis-** Hastalıktan Koruma, Koruyucu Sağlık
- **Symptom -**Semptom
- **Treatment-** Tedavi

AKRONİMLER

- Birden fazla terimle ifade edilmesi gereken durumları kısaltmak olarak tanımlanabilir.
- **BOS**-Beyin Omurilik Sıvısı
- **BT**-Bilgisayarlı Tomografi
- **EKG**-Elektrokardiografi
- **MR**-Manyetik Rezonans
- **TİT**-Tam İdrar Tetkiki
- **DM**-Diabetes Mellitus
- **US**-Ultrasonografi

EPONİMLER

- Bir kişi veya yer ile anılan hastalık, bulgu, cerrahi alet, test veya benzeri durumları ifade eder.
  - Behçet Hastalığı
  - Fallopiyan Tüpü
  - Parkinson Hastalığı
  - Down Sendromu

Dinlediđiniz İçin TeŖekkürler..

- **Gelecek hafta konusu:**
- Temel Muayene Teknikleri ve YaŖamsal Bulgular